

GESCHIEDENISBURO – NIEUWSBRIEF

Jaargang 6 – augustus 2026

Drs. Freja van der Zee-Dijkstra www.geschiedenisburo.nl geschiedenisburo@kpnmail.nl tel. 06 23 93 48 04

AGENDA

In april jl. hebben we voorjaarscursussen afgesloten. Dat waren er maar liefst drie. In Roderesch hebben we ons bezig gehouden met het rapport Over de Grens dat handelt over het extreme geweld van het Nederlandse leger tijdens de Onafhankelijkheidsoorlog in Indonesië (1945-1949). Daarna kwamen ooggetuigen aan het woord van diverse historische gebeurtenissen. In Gorredijk hebben we ons verdiept in de geschiedenis van Nederlands-Indië. In Oudehorne tenslotte zijn we aan de slag geweest met de geschiedenis van Duitsland.

In oktober begint er een nieuwe cursusronde – wederom op drie plekken. In Roderesch gaat de cursus over Duitsland van start; in Gorredijk en Oudehorne gaan we ons verdiepen in de geschiedenis van Fryslân: “Fryslân, van Koninkrijk tot Kneppeľfreed”. Met het schrijven van deze cursus ben ik deze zomer bezig.

Informatie over tijden, kosten en aanmelding zijn te vinden op <https://geschiedenisburo.nl/cursussen-2/>

Ook blijft het de komende maanden natuurlijk mogelijk om er op uit te trekken met **Geschiedenisburo** voor de **Tour de Veen** of **Emancipatie in Veertien Verhalen**.

Informatie en aanmelden:
<https://geschiedenisburo.nl/rondleidingen/>

KAMPVERHAAL

Op deze dag in juni schijnt de zon genadeloos op de vlakte. Terwijl in de nabijheid kanonschoten klinken, loop ik langs grafstenen zonder graf en langs enorme grafheuvels zonder namen. Op de muur rond de grafheuvels staan louter getallen: vijfduizend, duizend, achthonderd...

Ik ben in Bergen-Belsen, zo'n 100 km ten zuiden van Hamburg.

Dit voormalige interneringskamp ligt ten zuidwesten van de plaatsen Bergen en Belsen (vandaar de naam) en wordt van 1939 tot 1945 door de nationaalsocialisten gebruikt als gevangenkamp. In eerste instantie zijn de gevangenen zogenaamde ‘asocialen’ – mensen die volgens de nazi's niet thuishoren in de samenleving, zoals niet-Ariërs, homoseksuelen en tegenstanders van het regime. De mensen uit de buurt komen zich graag vergapen aan deze ‘gedrochten’ tot grote zorg van de kampcommandant. Hij probeert de burgemeester van Bergen ervan te overtuigen om de wegen naar het kamp te blokkeren voor burgers, maar de burgemeester weigert dit. Hij ziet het bekijken van de ‘asocialen’ in het kamp als een belangrijk leermoment voor zijn burgers.

Als de Tweede Wereldoorlog uitbreekt in september 1939 worden in Bergen-Belsen al snel ook Poolse en Russische krijgsgevangenen gedetineerd – in de loop van de oorlog gevolgd door o.a. Hongaren en Italianen. De levensomstandigheden zijn verschrikkelijk: het kamp is al snel overvol met honger, ernstige vervuiling en besmettelijke ziekten tot gevolg.

In 1943 neemt de SS een deel van het kamp over. Onder het wrede regime van deze elitegroep van de NSDAP worden de levensomstandigheden nog slechter: gevangenen die niet in de pas lopen krijgen zonder pardon een nekschot.

Vanaf 1944 barst het kamp uit zijn voegen. Om te voorkomen dat de vanuit het oosten en westen oprukkende geallieerden de gevangenen zullen bevrijden, worden dan tenminste 85.000 gevangenen, onder wie Margot en Anne Frank, per transport of lopend vanuit andere kampen naar Bergen-Belsen vervoerd.

Op 29 april 1945 wordt het kamp bevrijd door de Britten. Zij treffen ruim 38.000 nauwelijks nog in leven zijnde gevangenen en duizenden doden aan – het is een hel op aarde. De Britten dwingen de kampbewaarders te helpen met het (her) begraven van de doden in anonieme massagraven, waarvan de grafheuvels nu de stille getuigen zijn. Ruim 70.000 mensen stierven in dit kamp, de meesten ten gevolge van de barre, onmenselijke levensomstandigheden.

Terwijl ik me in de prachtige expositieruimte verdiep in de geschiedenis van het kamp en later rondloop op het voormalige kampterrein, besef ik maar weer eens hoe zinloos

oorlog is en hoe slecht voor mensheid en (mede)menselijkheid! Maar ik lijk op dat moment wel de enige, want zo'n 3000 meter verderop is een grote NAVO-oefening gaande, waaraan ook Nederlandse militairen deelnemen: oefenen voor de volgende oorlog!

KWARTAALKIEKJE – Hitlers vakantieoord op Rügen

Prora omstreeks 1941, Deutsche Wochenschau - thidreichruins.com

Aan de oostkust van het Duitse eiland Rügen strekt zich over 4,5 km. een enorm gebouwencomplex uit, deels ruïne, deels in goede staat. Deze ‘Kolos van Prora’ is tussen 1936 en 1939 gebouwd in opdracht van Adolf Hitler. Prora is bedoeld als een vakantieoord waar per keer 20.000 arbeiders en hun gezinnen vakantie kunnen houden. Alle kamers kijken uit op zee. Verder zouden er golfslagbaden komen, een theater, een bioscoop en een grote ontmoetingsruimte. Zover is het echter niet gekomen: na de Duitse inval in Polen in 1939 wordt de bouw gestaakt. Bouwvakkers en materialen zijn immers nodig voor de oorlogsinspanning.

De delen van het complex die af zijn worden dan gebruikt door het Duitse leger: als militair hospitaal en voor de opvang van vluchtelingen uit o.a. Hamburg.

Na de oorlog roven de Russen het complex leeg, maar wordt het door de Oost-Duitse strijdkrachten weer ingezet voor militaire opleidingen. Tegenwoordig zijn veel hotelkamers samengevoegd en verbouwd tot woningen en vakantieappartementen. Ook is er een documentatiecentrum gevestigd en kun je mee op een rondleiding.

Bergen-Belsen, april / mei 1945 – wikipedia publiek domein